Valituslupahakemus ja valitus korkeimmalle hallinto-oikeudelle peruspalveluiden vuoden 2024 valtionosuutta koskevassa asiassa

KHALL 15.06.2026 § 149

Asikkalan kunta on valittanut Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen valtiovarainministeriön päätöksestä 26.6.2024 VN/35660/2023, joka koski oikaisuvaatimusta valtiovarainministeriön tekemään päätökseen kunnan peruspalvelujen valtionosuuden myöntämisestä. Valituksessa vaadittiin valtiovarainministeriön päätösten kumoamista siltä osin, kuin peruspalvelujen valtionosuuslaskelmissa on huomioitu Päijät-Hämeen hyvinvointiyhtymän alijäämän kattamisvelvollisuus. Hämeenlinnan hallinto-oikeus hylkäsi valituksen.

Hallinto-oikeuden päätöksen mukaan asiassa on kyse Asikkalan kunnan peruspalvelujen valtionosuutta koskevan valtiovarainministeriön päätöksen lainmukaisuuden arvioinnista. Hallinto- oikeuden päätöksen mukaan oikeuden arvioitavaksi ei tämän asian yhteydessä tullut Päijät-Hämeen hyvinvointialueen menettelyn puolueettomuus ja oikeellisuus palkkaharmonisaatiovaraukseen liittyvän ratkaisun tekemisessä. Hallinto-oikeuden ratkaistavaksi päätöksen mukaan jäi, onko valtiovarainministeriö voinut tekemissään siirtolaskelmissa oikaista Asikkalan kunnan ilmoittamia tilinpäätöstietoja hyvinvointikuntayhtymän alijäämän osalta. Hallinto-oikeuden päätöksen mukaan valtiovarainministeriö ei ole käyttänyt harkintavaltaansa lain tai hallinnon oikeusperiaatteiden vastaisesti.

Hämeenlinnan hallinto-oikeuden päätös on asian liitteenä.

Päijät-Hämeen kunnat ovat keskustelleet asiasta ja päätyneet siihen, että asiassa on syytä hakea valituslupaa korkeimmalta hallinto-oikeudelta, koska asia ei oikeudellisesti ole selvä.

Valmistelija — Talousjohtaja Aapo Pispa
puh. 044 778 0220, sähköposti: etunimi.sukunimi(a)asikkala.fi

Esittelijä — Kunnanjohtaja Ikola-Norrbacka Rinna

Päätösehdotus — Kunnanhallitus päättää, että Asikkalan kunta hakee valituslupaa korkeimmalta hallinto-oikeudelta Hämeenlinnan hallinto-oikeuden päätökseen 1165/2026, joka koskee vuoden 2024 kunnan peruspalvelujen valtionosuuksia koskevaa valitusta oheisella valituslupahakemuksella ja valituskirjelmällä sekä valtuuttaa kunnan talousjohtaja tai määräämänsä tekemään hakemukseen ja kirjelmään tarvittavia korjauksia sekä antamaan mahdolliset lisäselitykset tässä asiassa korkeimmalle hallinto-oikeudelle. Samalla kunnanhallitus päättää tarkastaa pöytäkirjan tämän asian osalta heti.

Päätös — Ehdotus hyväksyttiin.

KHALL 23.11.2026
98/02.05.01.01/2024

Korkein hallinto-oikeus on 4.11.2026 päivätyllä lausumapyynnöllään varannut Asikkalan kunnalle tilaisuuden lausua valtiovarainministeriön 6.10.2026 antaman lausuman (VN/26574/2026) johdosta. Asia koskee Asikkalan kunnan peruspalvelujen valtionosuutta vuodelta 2024. Lausuma pyydetään toimittamaan 27.11.2026 mennessä. Korkeimman hallinto-oikeuden diaarinumero on 1793/03.04.04.04.01/2026.

Asikkalan kunnan lausuma korkeimmalle hallinto-oikeudelle

Vaatimukset

Asikkalan kunta uudistaa valituslupahakemuksessaan ja valituksessaan esittämänsä vaatimukset. Kunta pyytää, että korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan, kumoaa Hämeenlinnan hallinto-oikeuden 15.5.2026 antaman päätöksen 1165/2026 ja määrää valtiovarainministeriön poistamaan Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän tilinpäätökseen merkityn pakollisen varauksen aiheuttaman alijäämän sote-siirtolaskelmista ja valtionosuuslaskelmista Asikkalan kunnan valtionosuutta vähentävänä tekijänä sote-uudistuksen voimaantulosta lukien.

Kuntayhtymän velvoite ja pakollisen varauksen peruste

Asikkalan kunta pyytää arvioimaan valtionosuuspäätöksen lainmukaisuuden kannalta, voitiinko varaukseen perustuva erä lukea kunnan valtionosuutta pienentäväksi siirtyväksi kustannukseksi.

Kuntayhtymä toteutti palkkaharmonisaatiota toiminta-aikanaan. Asikkalan kunnan valituksessa esittämän selvityksen mukaan harmonisointiin käytettävissä ollut kohtuullinen aika ei ollut ylittynyt ennen 1.1.2023 tapahtunutta liikkeenluovutusta. Kunta katsoo sen vuoksi, ettei kuntayhtymän toiminta-ajalta syntynyt harmonisoinnin laiminlyöntiin perustuvia korvaussaatavia. Saatavan syntyminen on arvioitava erikseen sen erääntymisestä. Kunta pyytää arvioimaan, mihin kuntayhtymää sitovaan velvoitteeseen varaus perustui ja mitä merkitystä työsopimuslain 1 luvun 10 §:n ja viranhaltijalain 25 §:n mukaisella vastuunjaolla on arvioinnissa. Hyvinvointialueen vuonna 2023 solmiman sopimuksen ja takautuvien suoritusten osalta on selvitettävä, osoittavatko ne kuntayhtymällä jo olleen velvoitteen vai perustuivatko ne hyvinvointialueen omaan sitoumukseen.

Kirjanpitolain 5 luvun 14 § edellyttää muun ohella, että vastainen meno on varma tai todennäköinen ja perustuu lakiin tai kirjanpitovelvollisen sitoumukseen. Kuntayhtymän tilinpäätöksen hyväksyminen ja tilintarkastus ovat osa selvitysaineistoa. Kunnan yksilöity väite velvoitteen puuttumisesta edellyttää lisäksi, että varauksen aineellinen peruste arvioidaan, kun siihen nojataan valtionosuutta määrättäessä. Kunta viittaa valituksensa liitteenä olevaan selvitykseen palkkaharmonisoinnin toteuttamisesta ja varauksen kirjanpidollisista edellytyksistä.

Valtionosuusasetuksen soveltaminen ja ministeriön selvittämisvelvollisuus

Kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun valtioneuvoston asetuksen 7 §:n 2 momentin 3 kohdan perusteella laskelmassa voidaan ottaa huomioon

kuntayhtymän alijäämäosuus, jonka kunta on jättänyt kirjaamatta. Säännöstä on sovellettava valtionosuuslain 30 §:n 3 momentissa tarkoitetun siirtyvän kustannusperustan mukaisesti. Asikkalan kunnan vuoden 2022 nettokustannuksiin lisättiin hallinto-oikeuden päätöksen mukaan 862 479 euroa. Riita koskee tämän oikaisun perustana olevan palkkaharmonisaatiovarauksen oikeudellista perustetta. Kuntien yhdenmukainen kohtelu edellyttää, että laskelmaan sisällytettävien erien hyväksyttävyys arvioidaan samoin perustein.

Kunta pyytää arvioimaan hallintolain 31 ja 45 §:n perusteella, selvittikö ja perusteliko ministeriö riittävästi, mihin kuntayhtymää sitovaan velvoitteeseen varaus perustui, miten varaus vaikutti alijäämään ja millä perusteella Asikkalan osuus sisällytettiin siirtolaskelmaan. Kunnan vaatimus kohdistuu siihen, oliko kustannuserä oikeudellisesti hyväksyttävissä jo alkuperäisessä valtionosuuspäätöksessä. Tätä voidaan arvioida riippumatta siitä, miten myöhemmin tarkentuneita kustannustietoja käsitellään.

Valitusluvan perusteet

Asikkalan kunta katsoo, että oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 111 §:n 1 momentin mukaiset valitusluvan perusteet täyttyvät. Ennakkopäätöstä tarvitaan sen selventämiseksi, millä edellytyksillä oikeudelliselta perusteeltaan kiistettyyn pakolliseen varaukseen perustuva alijäämä voidaan sisällyttää kunnan valtionosuutta pienentävään siirtolaskelmaan ja mitä selvitystä ministeriöltä tällöin edellytetään. Kysymys vaikuttaa useiden kuntien valtionosuuksiin useina varainhoitovuosina. Kunta katsoo lisäksi, että varauksen taustalla olevan velvoitteen puutteellinen arviointi antaa erityistä aihetta asian käsittelyyn ilmeisen virheen perusteella. Kunnalle aiheutuva taloudellinen haitta ja laskelman jatkuvat valtionosuusvaikutukset puoltavat valitusluvan myöntämistä myös muusta painavasta syystä.

Ministeriö perustelee ennakkopäätöksen tarpeettomuutta siirtolaskelman kertaluonteisuudella ja sillä, että Hämeenlinnan hallinto-oikeus ratkaisi Päijät-Hämeen kuntien valitukset yhdenmukaisesti. Kunnan valituslupaperuste koskee lain soveltamista muissa samanlaisissa tapauksissa. Hallinto-oikeuksien erisuuntaiset ratkaisut eivät ole tämän perusteen edellytys. Kertaluonteisesti laaditun laskelman vaikutukset ulottuvat useiden kuntien valtionosuuksiin useina varainhoitovuosina. Kunta pitää ennakkopäätöstä tarpeellisena sen selventämiseksi, millä edellytyksillä oikeudelliselta perusteeltaan kiistetty varaus voidaan ottaa tällaisen laskelman perusteeksi.

Valmistelija — Talousjohtaja Aapo Pispa
puh. 044 778 0220, sähköposti: etunimi.sukunimi(a)asikkala.fi

Esittelijä — Kunnanjohtaja Ikola-Norrbacka Rinna

Päätösehdotus — Kunnanhallitus päättää antaa korkeimmalle hallinto-oikeudelle edellä olevan lausuman asiassa 1793/03.04.04.04.01/2026 valtiovarainministeriön 6.10.2026 antaman lausuman johdosta.

Päätös